EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

15. juuli 2004 *

Kohtuasjas C-501/00,

Hispaania Kuningriik, esindaja: S. Ortiz Vaamonde, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

keda toetavad

Diputación Foral de Álava,

Diputación Foral de Vizcaya,

Diputación Foral de Guipúzcoa,

Juntas Generales de Guipúzcoa,

Gobierno del País Vasco,

esindaja: *abogado* R. Falcón y Tella,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

ja

Unión de Empresas Siderúrgicas (Unesid), esindajad: *abogado* L. Suárez de Lezo Mantilla ja *abogado* I. Alonso de Noriega Satrústegui,

menetlusse astujad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: G. Rozet ja G. Valero Jordana, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on komisjoni 31. oktoobri 2000. aasta otsuse Hispaania äriühingute maksustamisseaduste kohta (EÜT 2001, L 60, lk 57) tühistamine,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J.-P. Puissochet, N. Cunha Rodrigues, R. Schintgen (ettekandja) ja N. Colneric,

kohtujurist: A. Tizzano,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades ettekandja-kohtuniku ettekannet,

olles pärast kohtujuristi ärakuulamist otsustanud lahendada asja ilma ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Hispaania Kuningriik taotleb 29. detsembril 2000. aastal Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega ST artikli 33 esimese lõigu alusel komisjoni 31. oktoobri 2000. aasta otsuse Hispaania äriühingute maksustamisseaduste kohta (EÜT 2001, L 60, lk 57, edaspidi „vaidlustatud otsus") tühistamist.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusaktid

2 ST artikli 4 punktis c on sätestatud, et ESTÜ asutamislepinguga ettenähtud tingimustel on keelatud riikide antavad toetused või abi või nende määratavad erimaksud mis tahes vormis.

3 ST asutamislepingu artikli 95 esimeses lõigus on sätestatud:

„Kui käesolevas lepingus käsitlemata juhtudel osutub komisjoni otsus või soovitus vajalikuks, et artikli 5 kohaselt saavutada söe ja terase ühisturul mõnda artiklites 2, 3 ja 4 määratletud ühenduse eesmärki, võib sellise otsuse või soovituse võtta vastu nõukogu ühehäälsel nõusolekul ja pärast nõuandekomiteega konsulteerimist."

4 Terasetööstuse ümberstruktureerimise vajadustest lähtuvalt seadis komisjon 1980. aastate algusest ST artikli 95 alusel sisse ühenduse korra, mis lubas piiratud juhtudel anda terasetööstusele riigiabi.

5 Komisjoni poolt nimetatud sätte alusel vastu võetud kord kujunes üldisi reegleid sisaldavate otsustena, mida tähistatakse ühise nimetusega „teraseabikoodeksid" ja mida on terasetööstuse konjunktuuriprobleemide lahendamiseks korduvalt muudetud. Käesolevas kohtuasjas arutusel oleval perioodil kehtis kuues ja järjekorras viimane abikoodeks, mis on kehtestatud komisjoni 18. detsembri 1996. aasta otsusega nr 2496/96/ESTÜ ühenduse eeskirjad terasetööstusele antava riigiabi kohta (EÜT L 338, lk 42, edaspidi „abikoodeks"). Nimetatud koodeks oli jõus ajavahemikul 1. jaanuar 1997 — 22. juuli 2002, st tähtajani, mil ESTÜ asutamisleping kaotas kehtivuse.

6 Abikoodeksi artikli 1 pealkiri on „Põhimõtted" ja see sätestab:

„1. Liikmesriigi või tema piirkondlike või kohalike ametiasutuste poolt või riigi vahenditest terasetööstusele mis tahes vormis antav abi, nii eri- kui ka üldine abi, on

käsitletav ühenduse abina, mis seetõttu on ühisturuga kokkusobiv vaid juhul, kui vastab [abikoodeksi] artiklitele 2–5.

[...]

3. Käesolevas otsuses käsitletud abi võib osutada ainult artiklis 6 sätestatud korras ning väljamakseid ei tohi teha pärast 22. juulit 2002."

7 Abikoodeksi artiklite 2–5 kohaselt võib teatud tingimustel pidada ühisturuga kokkusobivaks uurimis- ja arendustöödeks (artikkel 2), keskkonnakaitseks (artikkel 3), terasetööstusettevõtete sulgemiseks (artikkel 4) antavaid toetusi ning Kreekas asuvatele ettevõtetele üldise regionaalabi raames antavaid toetusi (artikkel 5).

8 Abikoodeksi artikkel 6 on pealkirjastatud „Menetlus" ja see näeb ette, et projektidest, mis puudutavad artiklites 2–5 sätestatud toetuste andmist või riigi vahendite eraldamist terasetööstusettevõtetele, tuleb teatada komisjonile, kes hindab nende kokkusobivust ühisturuga. Sama artikli lõike 4 esimese lõigu kohaselt võib kavandatud meetmeid ellu rakendada ainult komisjoni nõusolekul ja tema poolt määratud tingimusi järgides.

9 Abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 on sätestatud:

„Kui komisjon leiab, et teatud rahastamismeede on käsitletav riigiabina artikli 1 tähenduses, või kui ta kahtleb teatud abi vastavuses käesoleva otsuse sätetele, teatab ta sellest asjassepuutuvale liikmesriigile ja teeb asjaomastele pooltele ning teistele liikmesriikidele ettepaneku esitada oma märkused. Kui komisjon pärast märkuste saamist, olles andnud asjaomasele liikmesriigile võimaluse neile vastamiseks, sedastab, et kõnealune meede kujutab endast käesoleva otsuse sätetele mittevastavat abi, võtab ta vastu otsuse hiljemalt kolme kuu jooksul pärast soovitud meetme hindamiseks vajaliku teabe saamist. Kui liikmesriik nimetatud otsust ei järgi, kohaldatakse asutamislepingu artikli 88 sätteid."

10 Abikoodeksi artikli 6 lõige 6 sätestab:

„Kui kõnealuse projekti kohta täieliku teabe saamisest on möödunud kaks kuud ning komisjon ei ole algatanud lõikes 5 sätestatud menetlust ega teatanud muul viisil oma seisukohta, võib kavandatud meetmed ellu rakendada tingimusel, et liikmesriik on komisjonile sellest eelnevalt teatanud. Kui komisjon konsulteerib liikmesriikidega lõikes 3 sätestatud korras, on kõnealune tähtaeg kolm kuud."

Siseriiklikud õigusaktid

11 Äriühingute maksustamise kohta Hispaanias 27. detsembril 1995 vastu võetud seaduse nr 43/1995 (*Boletín Oficial del Estado* nr 310, 28.12.1995, edaspidi „seadus

nr 43/1995") artiklis 34, mille pealkiri on „Ekspordiga seotud soodustused" ja mis peaaegu sõna-sõnalt kordab äriühingute maksustamise kohta 27. detsembril 1978 vastu võetud seaduse nr 61/1978 (*Boletín Oficial del Estado* nr 132, 30.12.1978) artiklit 26, on sätestatud järgmist:

„Ekspordiga tegelevatel ettevõtetel on õigus maksusummast maha arvata:

a) 25% investeeringutest, mis on tehtud filiaalide või püsiva tegevuskoha loomiseks välismaal, osaluse omandamiseks välismaistes äriühingutes või kaupade või teenuste ekspordiga tegelevate tütarettevõtete loomiseks [...], kui osalus ulatub vähemalt 25%-ni tütarettevõtte osa- või aktsiakapitalist [...];

b) 25% toodete turuleviimisega seotud mitmeaastaste müügiedendamis- ja reklaamikampaaniate kuludest, välisturgudele pääsemise ja turu-uuringutega seotud kuludest ning messidest, näitustest ja muudest sedalaadi üritustest osavõtuks tehtud kulutused, kaasa arvatud Hispaanias toimunud rahvusvahelised üritused."

12 Araba, Biskaia ja Guipúzcoa ajaloolised piirkonnad, kellel on maksustamisküsimustes iseseisev otsustusõigus, on oma maksustamisalaste õigusaktidega kehtestanud ekspordiga seotud soodustused seaduse nr 43/1995 artiklis 34 sätestatud eksporditegevusele (edaspidi „vaidlustatud meetmed").

13 Mahaarvamine teostatakse üldjoontes järgmiselt: ettevõtlustulust lähtudes arvestatakse nominaalse maksumääraga 35% täielik maksusumma, millelt rahvusvahelise topeltmaksustamise vältimiseks tehakse soodustusi ja mahaarvamisi (edaspidi „korrigeeritud positiivne maksusumma"). Teatud tegevusega seotud mahaarvamiste summa, mille hulka kuuluvad ka ekspordiga seotud mahaarvamised, on piiratud 35%-ga korrigeeritud positiivselt maksusummalt. Makstava maksu netosumma saadakse pärast täieliku maksusumma vähendamist kõigi lubatud mahaarvamiste võrra.

Vaidlustatud otsuse vastuvõtmisele eelnenud menetlus

14 Komisjon palus 16. aprilli 1996. aasta kirjaga Hispaania ametiasutustelt teavet „Hispaania terasetööstusettevõtetele antavate võimalike eksporditoetuste" kohta.

15 Nimetatud ametiasutused teatasid 24. juuni 1996. aasta kirjaga komisjonile, et seaduse nr 43/1995 artikkel 34 on üldine abinõu, mida kohaldatakse kõigi maksumaksjate suhtes ilma ametiasutuste sekkumiseta.

16 Komisjon teatas 7. augusti 1997. aasta kirjaga Hispaania valitsusele otsusest algatada abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud menetlus. See otsus on avaldatud Euroopa Ühenduste Teatajas 31. oktoobril 1997 (EÜT C 329, lk 4) ja asjaosalistele tehti ettepanek esitada oma märkused ühe kuu jooksul nimetatud avaldamisest arvates.

17 Selles osas, kus komisjon leidis, et vaidlustatud meetmed puudutavad EÜ asutamislepinguga reguleeritud valdkondi, ning et suurem osa neist meetmetest oli jõus Hispaania Kuningriigi ühinemisel Euroopa ühendustega, on komisjon tunnistanud, et olemasolevad toetused kujutavad endast nimetatud asutamislepingu alusel lubatud abi. Seevastu ESTÜ asutamislepingu raamides tuleb nimetatud meetmeid pidada uueks abiks.

18 Hispaania ametiasutused kordasid 13. oktoobri 1997. aasta kirjaga oma varasemat, enne abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud menetluse algatamist esitatud seisukohta, et vaidlustatud meetmed ei kujuta endast riigiabi. Peale selle võiks neid meetmeid pidada olemasolevaks abiks.

19 Nimetatud menetluse käigus sai komisjon kolme ühingu — Hispaania ettevõtlusorganisatsioonide keskliit, Unión de Empresas Siderúrgicas (edaspidi „Unesid") ja Wirtschaftsvereinigung Stahl — märkused, mille kohta Hispaania ametiasutused andsid oma seisukoha 16. märtsi 1998. aasta kirjas.

Vaidlustatud otsus

20 Komisjon tegi vaidlustatud otsuse 31. oktoobril 2000. Otsuse kahes esimeses artiklis on märgitud:

„*Artikkel 1*

Kogu riigiabi, mida Hispaania on andnud tuginedes:

a) äriühingute maksustamise kohta 27. detsembril 1995 vastu võetud seaduse 43/1995 artiklile 34;

b) äriühingute maksustamise kohta 26. juunil 1996 vastu võetud Vizcaya autonoomse provintsi Norma Foral 3/96 artiklile 43;

c) äriühingute maksustamise kohta 4. juulil 1996 vastu võetud Guipúzcoa autonoomse provintsi Norma Foral 7/96 artiklile 43 või

d) äriühingute maksustamise kohta 5. juulil 1996 vastu võetud Araba autonoomse provintsi Norma Foral 24/96 artiklile 43,

Hispaanias asuvatele ESTÜ terasetööstusettevõtetele, ei sobi kokku söe ja terase ühisturuga.

Artikkel 2

Hispaania rakendab viivitamatult vajalikud meetmed, et lõpetada artiklis 1 loetletud abi andmine (edaspidi „kõnealune abi") Hispaanias asuvatele ESTÜ terasetööstusettevõtetele."

21 Komisjon ei ole siiski andnud korraldust kõnealuse abi tagasinõudmiseks terasetööstusettevõtetelt, tingituna oma varasematest erinevatest seisukohtadest analoogiliste siseriiklike meetmete suhtes ning uurimismenetluse pikast kestusest, mille eest Hispaania Kuningriik ei olnud vastutav, nii et „isegi kõige ettevaatlikumad ja paremini informeeritud terasetööstusettevõtted ei oleks saanud ette näha

asjaomaste maksustamisnormide tunnistamist ESTÜ asutamislepingu artikliga 4 vastuolus olevaks riigiabiks ning võisid põhjendatult tugineda õiguspärase ootuse põhimõttele" (vaidlustatud otsuse punktis 28 esitatud põhjendused).

22 Neil asjaoludel esitas Hispaania Kuningriik käesoleva hagi.

23 Euroopa Kohtu presidendi 13. juuni 2001. aasta määrusega said Diputación Foral de Álava, Diputación Foral de Vizcaya, Diputación Foral de Guipúzcoa, Juntas Generales de Guipúzcoa ja Gobierno del País Vasco (edaspidi „Baski ametiasutused") loa astuda menetlusse Hispaania Kuningriigi nõuete toetuseks.

24 Samal päeval antud määrusega sai ka Unesid loa astuda menetlusse Hispaania Kuningriigi nõuete toetuseks.

Poolte nõuded

25 Hispaania Kuningriik palub kohtul:

— tühistada vaidlustatud otsus ja

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

26 Komisjon palub kohtul:

— jätta hagi rahuldamata ja

— mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.

27 Baski ametiasutused paluvad kohtul:

— hagi rahuldada,

— tühistada vaidlustatud otsus ja

— mõista komisjonilt välja kohtukulud, kaasa arvatud menetlusse astujate kohtukulud.

28 Unesid palub kohtul:

— tunnistada tema menetlusse astumise hagi vorminõuete ja tähtaegade osas vastuvõetavaks,

— tühistada vaidlustatud otsus ja

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

Hagi

29 Hispaania Kuningriik esitab oma hagi toetuseks kolm fakti- ja õigusväidet:

— abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud uurimismenetlust käsitlevate normide rikkumine;

— ST asutamislepingu artikli 15 esimeses lõigus sätestatud põhjendamiskohustuse rikkumine ja

— ST asutamislepingu artikli 4 punkti c rikkumine.

30 Menetlusse astujad esitasid täiendavaid fakti- ja õigusväiteid Hispaania Kuningriigi nõuete toetuseks.

Esimene fakti- ja õigusväide

Poolte argumendid

31 Esimese fakti- ja õigusväitega heitis Hispaania valitsus komisjonile ette, et too ei ole vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel järginud abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud kolmekuulist tähtaega, mis hakkas kulgema siis, kui komisjon oli saanud vaidlustatud meetmete hindamiseks vajaliku teabe. Antud juhul on otsus tehtud ligikaudu kaks aastat ja kaheksa kuud pärast seda, kui komisjon sai enda käsutusse kogu teabe, mis oli vajalik kõnealuste meetmete asutamislepingule vastavuse hindamiseks.

32 Nii toimides on komisjon rikkunud õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtteid ja õigust kaitsele. Selles osas väidab Hispaania valitsus, et menetlusega viivitamise tagajärjel oli menetluse aluseks olev uurimine asjast ajaliselt täiesti eraldatud. Lisaks lubas komisjoni pikaajaline tegevusetus pärast uurimise lõppemist uskuda, et ta ei ole uuritud meetmete vastu. Komisjon ei ole ka esile toonud ühtki sisemist ega välist toimingut või uuringut ega muud põhjust, millega viivitust võiks õigustada või seletada.

33 Hispaania valitsus lisab, et komisjon on vaidlustatud otsusega loobunud kõnealuste toetuste tagasinõudmisest. Kui terasetööstusettevõtted võisid õiguspäraselt eeldada, et vaidlustatud meetmed enne uurimist ja selle vältel ei kujutanud endast ühisturuga kokkusobimatut abi, siis kehtib see seda enam ka asjaomase liikmesriigi suhtes.

34 Menetlusse astujad ühinevad Hispaania valitsuse seisukohtadega.

35 Komisjoni poolt kostja vastuses hilinenult esitatud selgitus, mille kohaselt vaidlustatud otsuse vastuvõtmine viibis kõigi liikmesriikide õigusaktide uurimise algatamise tõttu, millega püüti kindlaks teha, kas sama tüüpi ekspordiabi nagu käesolevas asjas, on kasutusel ka teistes liikmesriikides, ei ole veenev, kuna sellest ei ilmne põhjust, kuidas menetlus, mille eesmärgiks on hankida teavet teistes liikmesriikides rakendatavate meetmete kohta, võiks õigustada vaidlustatud meetmete suhtes algatatud menetlusega viivitamist.

36 Baski ametiasutused vaidlustavad ühtlasi komisjoni seisukoha, mille kohaselt ei saa komisjon, lähtudes üldisest põhimõttest, et abi on keelatud, kõnealust abi enam heaks kiita, kui abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud tähtaja möödumise tõttu on otsuse tegemine võimatu. See väide põhineb vääral eeldusel, et tegemist on abi kui niisugusega, mille ellurakendamiseks on vaja heakskiitu. Täpsemalt seisneb lahendatav küsimus selles, kas vaidlustatud meetmed kujutavad endast abi või mitte. Selle hinnangu andmiseks ei saa komisjonil olla piiramatut tähtaega.

37 Selles osas lisab Unesid, et vaidlustatud otsuses on rikutud mitte ainult abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud kolmekuulist tähtaega, vaid ka mõistlikku tähtaega, mille jooksul komisjon võib uurimismenetlust algatada. Viidates 11. detsembri 1973. aasta otsusele kohtuasjas 120/73: Lorenz (EKL 1973, lk 1471) ning Esimese Astme Kohtu 22. oktoobri 1997. aasta otsusele liidetud kohtuasjades T-213/95 ja T-18/96: SCK ja FNK *v.* komisjon (EKL, lk II-1739, punkt 55) märgib Unesid, et pärast Hispaania liitumist on komisjon alles kaheteistkümne aasta möödudes alustanud menetlust, kuigi seoses liitumisega teavitati teda seaduse nr 43/1995 artiklist 34 ja vaidlustatud meetmetest. Samal põhjusel on komisjon eiranud hea halduse tava.

38 Unesid leiab, et komisjonil oli eriline põhjendamiskohustus selgitada asjaolusid, millest lähtudes ta muutis oma hinnangut ja asus seisukohale, et kõnealused meetmed, mille rakendamist ta ei olnud kunagi vaidlustanud, ei ole asutamislepinguga kokkusobivad.

39 Komisjon vaidlustab tõlgenduse, mille kohaselt abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud kolmekuulise tähtaja möödalaskmine toob kaasa menetluse kehtetuse. Tema arvates ei luba käesolevas asjas miski järeldada, et kui sellest tähtajast oleks kinni peetud, oleks vaidlustatud otsuse sisu olnud teistsugune, eriti, et see oleks olnud Hispaania Kuningriigile soodus. Neil asjaoludel ei saa tõusetuda küsimus oluliste menetlusreeglite ega võistlevuse põhimõtte rikkumisest.

40 Hispaania valitsuse kinnitus, et viivitus on mõjutanud komisjoni poolt läbiviidud uurimise lõpptulemusi, on komisjoni arvates täiesti alusetu, kuna pole selgitatud, millised muutused, mis oleksid võinud lõpptulemust mõjutada, on tegelikult aset leidnud ajavahemikul, mis kulus Hispaania valitsuse märkuste esitamisest vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni.

41 Komisjon toetub ühtlasi ST artikli 4 punktile c, kus selgesõnaliselt on sätestatud, et riikide poolt mis tahes vormis antavad toetused või abi on söe ja terase ühisturuga kokkusobimatud, seega ühenduse territooriumil keelatud ja need tuleb kaotada. Kuna komisjon ei ole teinud spetsiaalset otsust, mis kinnitaks abi lubatavust, ei ole asjas õiguslikku ebakindlust, kuna sellisel juhul tuleb abi pidada ühisturuga kokkusobimatuks ja järelikult keelatuks.

42 Õiguspärase ootuse põhimõtte väidetava rikkumise osas märgib komisjon, et ta ei ole kunagi andnud alust kindlalt arvata, et vaidlustatud meetmed ei kujuta endast riigiabi. Igal juhul ei ole seda põhimõtet rikutud otsusega, milles loobutakse toetuste tagasinõudmisest.

43 Komisjon vaidleb vastu ka võrdlusele eespool viidatud Lorenzi kohtuasjaga. Too kohtuotsus puudutab komisjonile teatavaks tehtud abiprojektide uurimismenetlust, kuid vaidlustatud otsus on tehtud menetluses, mis oli seotud siseriiklike ametiasutuste poolt juba osutatud abiga. Kuigi komisjoni arvates on seaduslik, et Lorenzi kohtuotsuses mainitud kahekuuline tähtaeg on aegumistähtaeg, mis peab ära hoidma abiprojekti menetluse venimise lõpmata ajaks, siis ei ole samasugune kaitse vajalik juba antud abi uurimisel.

44 Käsitledes viidet eespool nimetatud SCK ja FNK *v.* komisjon kohtuotsusele, juhib komisjon tähelepanu sellele, et osutatud otsuse punktist 57 tuleneb, et „haldusmenetluse kestuse mõistlikkust tuleb hinnata konkreetse menetluse asjaolude pinnalt". Arvestades antud asja keerukust, ei ole vaidlustatud otsuse tegemiseks kulunud aeg ebamõistlik.

45 Komisjon täpsustab, et viivitus vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel on seletatav kõigi liikmesriikide õigusakte hõlmava uurimise algatamisega, millega püüti kontrollida, kas need on osutanud sama tüüpi ekspordiabi, nagu anti vaidlustatud meetmetega Hispaanias.

46 Komisjon lisab, et Unesidi väide, mille kohaselt vaidlustatud otsus on vastu võetud selle menetluse tulemusena, mis on algatatud pärast mõistliku tähtaja möödumist, on rajatud olematutele seikadele, kuna Hispaania Kuningriik ei ole komisjoni kunagi

teavitanud vaidlustatud meetmeid puudutavatest projektidest. Teave, mille komisjon sai Hispaania Kuningriigi Euroopa ühendustega liitumisele eelnenud läbirääkimiste käigus, puudutas olemasolevat abi. Lisaks on see teave antud, analüüsides riigiabi EMÜ asutamislepingu aspektist.

47 Lõpuks peab komisjon oluliseks rõhutada, et ST asutamislepingu artikli 4 punktis c on sätestatud riigiabi keeld, millest komisjon võib teha erandeid ainult abikoodeksiga ettenähtud menetluse lõpptulemusena. Kui abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 nimetatud tähtaja möödalaskmise ainus tagajärg oleks, et komisjon ei tohi enam otsust vastu võtta, ei saaks komisjon osundatud sätete kohaselt alustatud menetlust lõpule viia, rikkumata ESTÜ asutamislepinguga kehtestatud põhimõtet, mille kohaselt abi on keelatud.

48 Selles olukorras oleks uue menetluse algatamine vältimatu. See lahendus ei oleks aga kooskõlas menetlusökonoomia põhimõttega, kuna uues otsuses ainult korrataks varasema otsuse sisu.

Euroopa Kohtu hinnang

49 Fakt on see, et vaidlustatud otsus on tehtud pärast abikoodeksi artikli 6 lõikes 5 sätestatud kolmekuulise tähtaja möödumist.

50 Siiski tuleneb 12. detsembri 2002. aasta otsusest kohtuasjas C-5/01: Belgia *v.* komisjon (EKL 2002, lk I-11991, punkt 60), et eelmainitud tähtaega ei saa pidada tähtajaks, mille möödumisel õigus toiminguteks lõpeb, nii et komisjon ei saa enam vastu võtta otsust kavandatud abimeetme asutamislepingule vastavuse kohta.

51 Kui arvestada üldist konteksti, millesse kolmekuuline tähtaeg sobitub, ning tähtaja kehtestamise eesmärki, siis olukorras, kus komisjon ei ole selle tähtaja jooksul otsust teinud, ei saaks asjassepuutuv liikmesriik ühelt poolt nimetatud abimeetmeid ellu rakendada ja teiselt poolt ei oleks tal võimalik saada komisjoni lubavat otsust viimase poolt algatatud menetluses. Selline olukord oleks suunatud riigiabi andmist puudutavate eeskirjade kohase toimimise vastu, kuna komisjoni luba oleks võimalik saada ainult abikoodeksi kohaselt algatatud uue menetluse tulemusena, mis aga tooks kaasa viivituse komisjoni otsuse vastuvõtmisel, andmata asjassepuutuvale liikmesriigile täiendavaid tagatisi (eespool viidatud kohtuotsus Belgia *v.* komisjon, punktid 58 ja 59).

52 Kahtlemata pidi komisjon, kui ta uurimismenetluse 1996. aasta aprillis algatas, kooskõlas hea halduse tavaga võtma vastu lõpliku otsuse mõistliku aja jooksul, arvates asjassepuutuva liikmesriigi, asjaosaliste ja võimalusel ka teiste liikmesriikide märkuste saamisest. Uurimismenetluse liiga pikk kestus võib asjassepuutuval liikmesriigil tekitada raskusi komisjoni väidete kummutamisel ja sellega rikkuda õigust kaitsele (vt EÜ artiklis 226 sätestatud kohtueelse menetluse osas 21. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-207/97: komisjon *v.* Belgia, EKL 1999, lk I-275, punkt 25).

53 Selles osas ilmneb kohtupraktikast, et haldusmenetluse kestuse mõistlikkust tuleb hinnata iga konkreetse juhtumi asjaolude põhjal, arvestades eelkõige konteksti, komisjoni menetluse erinevaid etappe, asjaosaliste käitumist menetluse ajal, asja

keerukust ning selle tähendust erinevatele osapooltele (vt eespool viidatud kohtuotsus SCK ja FNK *v.* komisjon, punkt 57, ja kohtumenetluse kohta analoogiline 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *v.* komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 29).

54 Käesolevas asjas on piisav tõdeda, et vaidlustatud meetmeid puudutavas menetluses oli komisjonil vaja põhjalikult uurida Hispaania õigusakte, keerukaid asjaolusid ja õiguslikke küsimusi, muu hulgas ka seepärast, et kõnealused meetmed puudutasid mitte ainult terasetööstusettevõtteid, vaid kogu Hispaania ettevõtlust.

55 On igati õiguspärane, et kui asi puudutab maksustamisalaseid meetmeid, mille kvalifitseerimine „abiks" ST artikli 4 punkti c tähenduses ei ole iseenesest selge, on komisjon pidanud vajalikuks algatada uurimine kõigi liikmesriikide suhtes, et kontrollida, kas nende õigusaktides esineb sama tüüpi meetmeid, nagu on vastu võetud Hispaanias.

56 Lisaks on komisjon andnud endale aru uurimismenetluse „viivitustest", mille eest Hispaania Kuningriik ei ole vastutav, loobudes andmast korraldust kõnealuse abi tagasinõudmiseks terasetööstusettevõtetelt.

57 Hispaania valitsus ei ole näidanud, kuidas uurimismenetluse kestus, kui arvestada eelnenud asjaolusid, oleks toonud endaga kaasa ühelt poolt õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtete ja teiselt poolt Hispaania ametiasutuste kaitseõiguse rikkumise vaidlustatud otsuses.

58 Nagu komisjon on õigustatult märkinud, ei ole Hispaania valitsus esitanud ühtki seika, mis kinnitaks teesi, et käesolevas asjas kulunud aeg on muutnud vaidlustatud otsuse tegemiseni viinud uurimismenetluse kehtetuks ja et on rikutud õigust kaitsele, samuti ei ole ta selgitanud põhjust, miks oleks komisjon uue menetluse algatamise korral saanud teha teistsuguse otsuse, mis oleks Hispaania Kuningriigile soodsam.

59 Eeltoodust järeldub, et hagi esimene fakti- ja õigusväide tuleb tagasi lükata kui põhjendamatu.

Teine fakti- ja õigusväide

Poolte argumendid

60 Hagi teise fakti- ja õigusväitega heitis Hispaania valitsus komisjonile ette, et see ei ole põhjendanud, miks ta muutis radikaalselt oma seisukohta vaidlustatud meetmete suhtes. Kuigi komisjon oli alguses olnud seisukohal, et kõnealused meetmed, mis — nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjenduste punktist 26 — on tehtud komisjonile teatavaks Hispaania Kuningriigi liitumisel Euroopa ühendustega, ei kuulu „abi" mõiste alla, siis hiljem on ta leidnud, et tegemist on asutamislepinguga kokkusobimatu abiga.

61 Teiseks ei sisaldu vaidlustatud otsuses midagi, mis näitaks kõnealuste meetmete mõju Hispaania eksporttoodete konkurentsivõimele, eelkõige hinnakujundusele või kahjule, mis on tekitatud neile ettevõtetele, kes ei ole maksukohustuslased Hispaania äriühingute maksustamise seaduse alusel, mis oleks eeldanud siseriiklike maksusüsteemide analüüsi nende kogumis.

62 Komisjon vaidleb vastu, et ta ei ole enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist kunagi kinnitanud, et vaidlustatud meetmed ei kujuta endast abi, seega ei olnud tal vaja põhjendada oma hoiaku muutumist selles küsimuses.

63 Lisaks vastab vaidlustatud otsus põhjendamiskohustust puudutavatele nõuetele, nagu kohus on neid tõlgendanud, kuna sellest nähtuvad komisjoni kaalutlused, millest lähtudes vaidlustatud meetmed on kvalifitseeritud kui „ESTÜ asutamislepingus sätestatud abi". Need põhjendused võimaldasid Hispaania valitsusel mõista põhjusi, miks komisjon sellise otsuse tegi, ja kohus saab kontrollida otsuse seaduslikkust.

64 Hispaania valitsuse poolt esile toodud põhjendamislüngad ei oma tähtsust riigiabi olemasolu tingimuste seisukohalt. Et teatud meetmeid saaks pidada riigiabiks ühenduse õiguse tähenduses, ei ole vaja, et sellega oleks võimalikele konkurentidele kahju tekitatud, vaid et see loob majandusliku eelise abi saajatele. Äriühingu maksumäära alandamine täidab selle tingimuse, ilma et oleks vaja uurida maksukoormust või tegevuskulusid erinevates liikmesriikides. Lisaks ei ole ESTÜ asutamislepingu raamides vaja uurida vaidlustatud meetmete mõju konkurentsile (vt Esimese Astme Kohtu 21. jaanuari 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-129/95, T-2/96 ja T-97/96: Neue Maxhütte Stahlwerke ja Lech-Stahlwerke *v.* komisjon, EKL 1999, lk II-17, punkt 99, ja Euroopa Kohtu 25. jaanuari 2001. aasta määrus kohtuasjas C-111/99 P: Lech-Stahlwerke *v.* komisjon, EKL 2001, lk I-727, punkt 41).

65 Siit järeldab komisjon, et tal ei olnud kohustust uurida, kas vaidlustatud meetmetel puudus mõju rahvuslike eksporttoodete konkurentsivõimele. Seega ei ole ta rikkunud põhjendamiskohustust.

Euroopa Kohtu hinnang

66 Tuleb tõdeda, et Hispaania Kuningriigi teine fakti- ja õigusväide, mis põhineb vaidlustatud otsuse põhjenduste ebapiisavusel, koosneb kahest osast, neist esimene puudutab komisjoni väidetavat seisukohamuutust kõnealuse abi olemasolu ja ühisturuga kokkusobivuse küsimustes ja teine teatud tingimusi, millele vaidlustatud meetmed oleksid pidanud vastama, et neid saaks käsitleda kui „abi" ST artikli 4 punkti c tähenduses.

— Teise fakti- ja õigusväite esimene osa

67 Tuleb meenutada, et ST artikli 4 punkti c kohaselt on söe ja terase ühisturuga eranditult kokkusobimatud liikmesriikide poolt mis tahes vormis antavad toetused või abi, mistõttu on need ühenduse territooriumil keelatud ja nende andmine tuleb lõpetada.

68 ST artikli 95 alusel vastuvõetud abikoodeks lubab siiski ammendavalt loetletud juhtudel ja abikoodeksiga kehtestatud korras terasetööstusele abi osutada. Nimetatud koodeksi artikli 6 lõikes 4 on spetsiaalselt ette nähtud, et kavandatud meetmeid võib ellu rakendada üksnes komisjoni nõusolekul. Sama artikli lõikes 6 on tehtud erand sellest reeglist, sätestades, et neid meetmeid võib ellu rakendada, kui komisjon ei ole kahe kuu jooksul projekti puudutava teate saamisest algatanud nimetatud artikli 6 lõikes 5 ettenähtud menetlust ega teatanud muul viisil oma seisukohta, kuid siiski tingimusel, et liikmesriik on sellisest kavatsusest komisjoni eelnevalt teavitanud (eespool viidatud otsus kohtuasjas Belgia *v.* komisjon, punkt 54).

69 Juhtumid, millal terasetööstusele võib abi anda, on seega erandiks reeglist, mille kohaselt abi on keelatud ja selle andmine on põhimõtteliselt lubatud üksnes komisjoni sellekohase otsuse alusel (eespool viidatud otsus kohtuasjas Belgia *v.* komisjon, punkt 55).

70 Käesolevas asjas ei ole komisjon kunagi vastu võtnud otsust, mis sõnaselgelt lubaks kõnealuse abi andmist. Selles küsimuses — nagu on osutatud vaidlustatud otsuse põhjenduste punktis 26 — ei võtnud konkurentsiasjade eest vastutav volinik Euroopa Parlamendi liikme kirjalikule küsimusele 1996. aasta juunis vastates seisukohta, kas vaidlustatud meetmed kujutavad endast abi ST artikli 4 punkti c tähenduses.

71 Neil asjaoludel, kuna komisjon ei ole muutnud oma seisukohta, nagu Hispaania valitsus väidab, ei olnud komisjonil vajadust vaidlustatud otsust selles küsimuses põhjendada.

72 Teise fakti- ja õigusväite esimene osa on seega faktiliselt põhjendamatu ja kuulub tagasilükkamisele.

— Teise fakti- ja õigusväite teine osa

73 Vastavalt EÜ artiklit 253 puudutavale väljakujunenud kohtupraktikale, mida võib üle kanda ST artiklile 15, peab osutatud artiklite kohaselt nõutav põhjendus olema vastavuses asjaomase toimingu iseloomuga ja sellest peavad selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema vaidlustatud toimingu sooritanud asutuse kaalutlused, nii et huvitatud isikud saavad teada, millega on võetud meetmed õigustatud, ning ühenduse kohtud saavad kontrollida nende seaduslikkust. Põhjendustes ei tarvitse esitada kõiki asjaga seotud fakte ja õiguslikke üksikasju, kuna hinnates, kas otsuse põhjendused vastavad

EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb lisaks sõnastusele hinnata konteksti ning asjakohaste õigusnormide kogumit (vt 29. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-56/93: Belgia *v.* komisjon, EKL 1996, lk I-723, punkt 86; 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *v.* Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63; 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas C-310/99: Itaalia *v.* komisjon, EKL 2002, lk I-2289, punkt 48, ja eespool viidatud 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas Belgia *v.* komisjon, punkt 68).

74 Käesolevas asjas on piisav selles osas tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduste punktidest 17—21 ilmnevad selgelt ja ühemõtteliselt komisjoni kaalutlused, millest lähtudes vaidlustatud meetmeid käsitletakse kui „abi" ST artikli 4 punkti c tähenduses.

75 Hispaania valitsuse esitatud väited seoses vaidlustatud meetmete eripära ja mõjuga rahvuslike eksporttoodete konkurentsivõimele ei puuduta põhjendamiskohustuse täitmist — see kujutab endast olulist vorminõuet, mida, nagu eespool tõdetud, on käesolevas asjas järgitud —, vaid käivad vaidlustatud otsuse sisulise seaduslikkuse kohta. Neid väiteid tuleb kontrollida kolmanda fakti- ja õigusväite raames, mille toetuseks see valitsus tõstatab uuesti rahvuslike eksportkaupade konkurentsivõime ja nimetatud meetmete eripära küsimused.

76 Teise fakti- ja õigusväite teine osa on seega põhjendamatu ja kuulub tagasilükkamisele.

77 Eeltoodust järeldub, et teine fakti- ja õigusväide tuleb tervikuna tagasi lükata.

Kolmas fakti- ja õigusväide

78 See fakti- ja õigusväide koosneb samuti kahest osast.

— Kolmanda fakti- ja õigusväite esimene osa

Poolte argumendid

79 Oma kolmanda fakti- ja õigusväite esimeses osas heitis Hispaania valitsus komisjonile ette, et see on teinud õigusliku vea, tõlgendades ST artikli 4 punktis c sätestatud „abi" mõistet sama laialt kui EÜ artiklis 87 nimetatud riigiabi. ESTÜ asutamisleping keelab abi automaatselt ega nõua uurimist, kuidas see mõjutab konkurentsi, samuti ei reguleeri see olemasolevaid toetusi, seetõttu on igasugune abi — olgu see kehtestatud enne või pärast asjaomase liikmesriigi liitumist ühendustega — ühtviisi keelatud.

80 Neil asjaoludel ei saa ESTÜ asutamislepingu rakendamisel abi mõistet tõlgendada sama laialt kui EÜ asutamislepingu raames, riskimata tekitada tõrkeid, millest annab käesolevas asjas tunnistust komisjoni seisukoht, et vaidlustatud otsus ei ole tagasiulatuv.

81 Abi lugemine keelatuks ST artikli 4 punkti c alusel on Hispaania valitsuse arvates suhteliselt lihtne ning puudutab ainult otsest sekkumist, nagu ilmneb ka abikoodeksi artikli 1 lõikes 2 sisalduvast kirjeldusest.

82 ST artikkel 67 kinnitab seda tõlgendust, kuna käsitleb täpsemalt kõiki liikmesriikide toiminguid, mis ei ole seotud ST artikli 4 punktis c sätestatud keeluga, kuid mis võivad tunduvalt mõjutada konkurentsitingimusi söe- ja terasetööstuses (23. veebruari 1961. aasta otsus kohtuasjas 30/59: De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg *v.* Ülemamet, EKL 1961, lk 1 ja 43). ST artikkel 67 näeb ette, et selliste toimingute kahjulikku mõju võib kompenseerida asjakohase abi andmisega (lõike 2 esimene taane), soovituse saatmisega huvitatud liikmesriigile võtta tarvitusele meetmed, mida ta peab oma majandusliku tasakaalu seisukohalt kõige sobivamateks (lõike 2 teine taane) või andes muid „vajalikke soovitusi" (lõige 3). Hispaania valitsus rõhutab, et kohtu hinnangul mõeldakse nimetatud artiklites kaht erilist valdkonda, esimeses tühistatakse ja keelatakse liikmesriikide sekkumine valdkonnas, mis asutamislepinguga on antud ühenduse pädevusse, teises püütakse leevendada konkurentsitingimuste riivet, mis paratamatult kaasneb liikmesriikidele jäetud pädevuse teostamisega (eespool viidatud kohtuotsus De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg *v.* Ülemamet, punkt 47). Kui komisjon neil asjaoludel leidis, et vaidlustatud meetmed mõjutasid tunduvalt konkurentsitingimusi, oleks ta pidanud tegutsema ST artikli 67 alusel ja mitte ST artikli 4 punkti c alusel.

83 Baski ametiasutuste arvates puudutab ST artikli 4 punkt c üksnes abi, mis on ette nähtud terasetööstusettevõtetele või söe ja terase tootmise toetuseks. Otsene toetus on siiski abi osutatud sätte tähenduses, isegi kui see on antud „horisontaalselt", ehk ühtviisi nii ESTÜ asutamislepingu rakendusalasse kuuluvatele ettevõtetele (edaspidi „ESTÜ ettevõtted") kui ka teistele ettevõtetele. Seevastu muud sekkumised, mis ei ole toetused, näiteks maksustamismeetmed, võivad moodustada abi nimetatud artikli tähenduses vaid juhul, kui meetmed on suunatud spetsiaalselt ESTÜ ettevõtetele või söe ja terase tootmisele.

84 Kui komisjoni mõtteviisi järgida, siis kõik maksusoodustused, ka need, mis kuuluvad horisontaalsesse maksusüsteemi, mida kohaldatakse nii ESTÜ ettevõtete kui ka teiste ettevõtete suhtes, oleksid ESTÜ asutamislepingu alusel alati keelatud, nii et tekib oht maksustada terasetööstusettevõtteid rängemalt kui teisi ettevõtteid, kelle suhtes kõnealused maksustamismeetmed on keelatud vaid siis, kui see mõjutab

kaubavahetust või kahjustab konkurentsi. Selline tõlgendus, millel oleks kahjulik mõju terasetööstusele, võrreldes muude tööstusharudega, oleks põhimõtteliselt vastuolus nimetatud asutamislepingu eesmärkidega, eriti selle artiklitega 2, 3 ja 67.

85 Baski ametiasutused rõhutavad, et kõigile tööstusharudele kohaldatavatest üldistest maksustamismeetmetest tulenevat konkurentsi kahjustamist saaks vajaduse korral tõrjuda, tuginedes ST artiklile 67 või algatades riigiabi puudutava menetluse EÜ asutamislepingu alusel.

86 Komisjoni hinnangul on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ESTÜ asutamislepingus nimetatud abi mõiste sama mis EÜ asutamislepingu raames kasutatav (vt eelkõige 1. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-200/97: Ecotrade, EKL 1998, lk I-7907, punkt 35). Selles osas on abikoodeksi artikli 1 lõikes 1 ilmselgelt mõeldud „liikmesriigi või tema piirkondlike või kohalike ametiasutuste poolt [...] terasetööstusele mis tahes vormis antav[at] abi [...]" ning sama artikli lõikes 2 on esitatud vaid abi tunnuste näitlik loetelu.

87 Lisaks sellele ei jää vaidlustatud meetmed ESTÜ asutamislepinguga loodud kontrollisüsteemist väljapoole sel põhjusel, et need on horisontaalse iseloomuga. Isegi fakt, et ST artikkel 67 loob menetluse, mille eesmärk on anda komisjonile võimalus kontrollida riiklikke meetmeid, mis võivad avaldada söe- ja terasetööstuses konkurentsile kahjulikku mõju, ei tähenda seda, et nimetatud asutamislepingu riigiabi reguleerivad sätted ei kuuluks kohaldamisele. Komisjon lisab veel, et osutatud artiklis nimetatud konkurentsi kahjustamist tuleb mõista kui üksnes terasetööstusettevõtete vahelise konkurentsi kahjustamist.

88 Võimalik, et Hispaania valitsus leiab, et asutamislepinguga loodud kontrollirežiim abi üle on range, kuid sellise *de lege ferenda* väitega ei saa põhistada tühistamiskaebust komisjoni otsuse peale, millega üksnes kohaldati positiivset õigust, olgu see kui range tahes.

Euroopa Kohtu hinnang

89 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb mõistet „abi" ST artikli 4 punkti c tähenduses tõlgendada EÜ artikli 87 osas antud lahendite eeskujul (vt eriti eespool viidatud Ecotrade kohtuotsus, punkt 35, ja 20. septembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-390/98: Banks, EKL 2001, lk I-6117, punkt 33).

90 Seega on mõiste „abi" laiem kui mõiste „toetus", kuna hõlmab mitte ainult konkreetseid sooritusi nagu toetus, vaid ka meetmeid, mis ei ole toetused selle sõna kitsamas tähenduses, kuid mis erinevas vormis vähendavad ettevõtte eelarvel tavaliselt lasuvaid kulutusi ja seetõttu sarnanevad toetustega nii oma iseloomult kui ka toimelt (vt eriti eespool viidatud kohtuotsus De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg *v.* Ülemamet, lk 39; 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-387/92: Banco Exterior de España, EKL 1994, lk I-877, punkt 13; eespool viidatud kohtuotsus Ecotrade, punkt 34; 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-143/99: Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, EKL 2001, lk I-8365, punkt 38, ja eespool viidatud 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas Belgia *v.* komisjon, punkt 32).

91 Lisaks hõlmab ST artikli 4 punktis c nimetatud „abi" mõiste selliseid eeliseid, mis otseselt või kaudselt on antud riigi vahenditest või tekitavad lisakulutusi riigile või sel eesmärgil määratud või asutatud organisatsioonidele (vt eelkõige 24. jaanuari 1978. aasta otsus kohtuasjas 82/77: Van Tiggele, EKL 1978, lk 25, punktid 23–25; 17. märtsi 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-72/91 ja C-73/91: Sloman Neptun, EKL 1993, lk I-887, punktid 19 ja 21; 7. mai 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-52/97 — C-54/97: Viscido jt, EKL 1998, lk I-2629, punkt 13; eespool viidatud kohtuotsus Ecotrade, punkt 35, ja eespool viidatud 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas Belgia *v.* komisjon, punkt 33).

92 Siinkohal tuleb lisada, et 10. detsembri 1969. aasta otsuse liidetud kohtuasjades 6/69 ja 11/69: komisjon *v.* Prantsusmaa (EKL 1969, lk 523) punktis 43 sedastas Euroopa Kohus, et ST artiklis 67, mille lõike 2 esimeses taandes sätestatakse juhud, millal komisjon võib — erandina ST artiklist 4 — lubada liikmesriikidel anda abi, ei tee vahet spetsiaalselt söe- ja terasesektorile mõeldud abi ja sellise abi vahel, mis laieneb sellele sektorile kui üldise iseloomuga meede. Lisaks on kohus sama otsuse punktides 44 ja 45 märkinud, et ekspordiga seonduv soodsam rediskonteerimismäär kujutab endast abi, milleks komisjon võib loa anda üksnes ST artikli 67 lõike 2 esimeses taandes sätestatud asjaoludel, kuivõrd see puudutab ESTÜ asutamislepingu rakendusalasse kuuluvat sektorit.

93 Eeltoodust järeldub, et komisjon ei ole vääralt tõlgendanud ST artikli 4 punktis c sätestatud abi mõistet, kui ta EÜ asutamislepingut puudutavate Euroopa Kohtu lahendite eeskujul leidis, et vaidlustatud meetmete taolisi abi andmise meetmeid — kuigi need on kaudsed — võib pidada ESTÜ asutamislepinguga keelatud abiks.

94 Seega tuleb kolmanda fakti- ja õigusväite esimene osa tagasi lükata kui põhjendamatu.

— Kolmanda fakti- ja õigusväite teine osa

Poolte argumendid

95 Kolmanda fakti- ja õigusväite teises osas väitis Hispaania valitsus, et vaidlustatud meetmed on võõrad mõistele „abi", kuna need ei anna valikuliselt eeliseid — see on

aga kogu EÜ asutamislepingu ja ESTÜ asutamislepingu raames antava riigiabi iseloomulik tunnus. Lisaks tuleb valikulisust hinnata ainult asjaomase liikmesriigi siseselt.

96 Hispaania valitsuse hinnangul meede, mida rakendatakse mitte teatud ettevõtete kategooria, vaid kõigi ettevõtete suhtes, kujutab endast riigiabi ainult juhul, kui siseriiklikel ametiasutustel on teatud kaalutlusõigus selle kohaldamisel.

97 Käesolevas asjas on vaidlustatud meetmed kohaldatavad kõigile ettevõtetele, kes vastavad nende kohaldamist puudutavatele objektiivselt seatud tingimustele, ja meetmete kohaldamine ei sõltu avaliku võimu kaalutlusõigusest. Need meetmed on seotud välismaal tehtud investeeringute, mitte ekspordi endaga. Kõigi lääneriikide maksusüsteemides on selliseid investeerimissoodustusi, kuna iga riigi maksupoliitikas püütakse pidevalt uuendada instrumente, millel oleks mõju erainvesteeringute ulatusele, sagedusele ja olemusele.

98 Hispaania valitsus väidab ühtlasi, et ettevõte, kes ekspordi nimel oli sunnitud investeerima, on erinevas seisus, võrreldes ettevõttega, kes ajab äri ainult kõnealuse liikmesriigi siseselt (kus see on juba asutatud ja tuntud), või ettevõttega, kes ekspordib teise liikmesriiki oma infrastruktuuri laiendamata. Asjaolu, et siseriiklikud maksustamisalased õigusaktid rahvusvahelist kaubavahetust selliselt hõlbustavad, ei ole vastuolus võrdsuse põhimõttega. Lisaks tekitaks komisjoni seisukoht tõsiseid tõrkeid Hispaania maksusüsteemis, kuna ESTÜ ettevõtted, kellele laienevad Hispaania seadused, kaotavad võimaluse kasutada maksusoodustust, mida kõik teised terasetööstusettevõtted võivad nõuda.

99 Hispaania valitsus vaidlustab selle, et ettevõtete tulusid koormaval maksukohustusel võib olla otsustav mõju nende konkurentsivõimele või eelkõige hinnakujundusele. Mingil juhul ei saa vaidlustatud meetmeid käsitleda isoleeritult, lahutatuna muudest maksukujunduslikest elementidest. Seega, kui liikmesriigis ei ole kasutusel seaduses nr 43/1995 sätestatud maksus mahaarvamisega analoogilist soodustust, ei tähenda see, et selles liikmesriigis asuvate ettevõtete tegelik maksukoormus on suurem kui Hispaania ettevõtetel.

100 Lõpuks ei saa Hispaania valitsuse arvates riigiabi kohta käivate eeskirjade kohaldamise teel leevendada otsese maksustamise alal valitsevaid rahvuslikke erinevusi, kui on teada, et see valdkond ei ole ühenduse tasandil ühtlustatud.

101 Baski ametiasutused ja Unesid ühinevad Hispaania valitsuse seisukohtadega, mis puudutavad vaidlustatud meetmete üldist ja objektiivset iseloomu.

102 Seoses väidetavate eelistega, mis tekivad vaidlustatud meetmete saajatel, juhivad Baski ametiasutused esmalt tähelepanu, et neis meetmetes ettenähtud maksusoodustus ei seondu otseselt ekspordiga. Teiseks, arendades edasi komisjoni mõttekäiku, jõuaksime äärmusliku seisukohani, et kõiki maksukoormust vähendavaid meetmeid ST artikli 4 punkti c rakendusalas asuvate ettevõtete kasuks tuleb automaatselt pidada abiks, seega tuleb komisjoni nendest teavitada ja nõutada komisjoni luba. See tooks kaasa ilmse sekkumise liikmesriikide pädevusse maksustamise alal.

103 Baski ametiasutused ja Unesid lisavad, et kui terasetööstusettevõtted oleksid välja arvatud seaduse nr 43/1995 artikli 34 kohaldamisalast, oleksid nad asetatud teiste ettevõtetega võrreldes ebavõrdsesse, ebasoodsamasse seisu, mis on vastuolus nii ühenduse õiguse kui ka Hispaania põhiseadusega, kus on sätestatud võrdse maksustamise põhimõte.

104 Puudutades komisjoni esitatud võrdlust terasetootjatega, kes ei ole maksukohustuslased Hispaania äriühingute maksustamise seaduse alusel, tugineb Unesid maksustamise territoriaalsuse põhimõttele rõhutades, et ettevõtetele ei ole diskrimineerivate kriteeriumide alusel antud mingeid spetsiifilisi eeliseid, kuna kõik Hispaania territooriumil tegutsevad terasetööstusettevõtted — nii kodu- kui ka välismaised — kuuluvad seaduse nr 43/1995 artikli 34 rakendusalasse.

105 Lisaks oleks Baski ametiasutuste arvates ühenduse õiguse seisukohalt palju vaieldavam kehtestada maksusoodustus, mis laieneb ainult neile ettevõtetele, kes teevad investeeringuid ainult kõnealuse riigi territooriumil või selle osal. Vaidlustatud meetmete tegelik eesmärk on edendada rahvusvahelist kaubavahetust ja see eesmärk on kooskõlas ESTÜ asutamislepinguga.

106 Komisjon möönab, et mitte igasugune ettevõtete erinev kohtlemine ei kujuta endast riigiabi. Ta väidab, et maksu- ja sotsiaalkindlustussüsteemide või ettevõtete kulutusi mõjutavate muude eeskirjade uurimise tulemusena võib sedastada, et igas liikmesriigis nimetatud sekkumist reguleerivad õigusnormid ei piirdu ühtse reeglistiku loomisega, vaid need teevad üldisest süsteemist ka erandeid, mida kohaldatakse teatud kategooria ettevõtetele.

107 Komisjoni hinnangul tekivad raskused siis, kui nende erineva kohtlemise juhtude hulgast on vaja eraldada need, mis tulenevad üldiste põhimõtete kohaldamisest eriolukordades, ja need, millega antakse teatud ettevõtetele eeliseid üldise süsteemi sisemisest loogikast kõrvale kaldudes (vt 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 173/73: Itaalia *v.* komisjon, EKL 1974, lk 709, ja 17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-75/97: Belgia *v.* komisjon, EKL 1999, lk I-3671, punkt 39).

108 Komisjon tuletab veel kord meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt abi mõiste objektiivses käsitluses ei määratleta abi kõnealuse meetme põhjuste või eesmärkide kaudu, vaid selle toime alusel (eespool viidatud 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas Itaalia *v.* komisjon, punkt 27).

109 Komisjon rõhutab selles osas, et siseriikliku meetme eesmärk on element, mida tuleb uurida sel etapil, kus analüüsitakse meetme kokkusobivust asutamislepinguga, ja kus võib jõuda selleni, et meede tunnistatakse asutamislepinguga kooskõlas olevaks, kui tegemist on EÜ artiklis 87 või abikoodeksi artiklites 2–5 sätestatud erandiga. Seevastu abi olemasolu eitamisel ei ole eesmärk aluseks, kuna abi olemasolu on hinnatud varasemas etapis — kokkusobivuse analüüsimisel.

110 Käesolevas asjas ei ole Hispaania valitsus täpsustanud, millisele maksusüsteemi põhimõttele taandub välismaale investeerivate ettevõtete eelistatud kohtlemine. Lisaks möönab see valitsus, et erinevad Hispaania ametiasutused kasutavad maksupoliitikat tööstus- ja kaubanduspoliitika eesmärkide saavutamise vahendina.

111 Vaidlustatud meetmetega väidetavalt taotletavat maksustamisalast eesmärki ei saa seega seletada Hispaanias kehtiva maksusüsteemi sisemise loogika alusel, see on süsteemiväline eesmärk. Kuigi see eesmärk on täiesti legitiimne, ei saa see ära muuta nimetatud meetmete kui riigiabi olemust ega vältida seega ühenduse õigusaktide nõuete laienemist neile meetmetele.

112 Seega leiab komisjon, et vaidlustatud meetmeid ei saa õigustada Hispaania maksusüsteemi olemuse ega majandusliku loogikaga.

113 Seoses EÜ artikli 87 väidetava kasutamisega maksustamisalase ühtlustamise vahendina sedastab komisjon, et hagiavalduses ei sisaldu ühtki sellekohast faktiega õigusväidet. Kuna kohtu kodukorra artikli 42 lõike 2 esimese lõiguga on keelatud menetluse käigus uute fakti- ja õigusväidete esitamine, leiab komisjon, et see väide tuleb tagasi lükata kui vastuvõetamatu.

114 Põhisisu osas rõhutab komisjon, et vaidlustatud otsusel ei ole mingit seost maksustamisalase ühtlustamisega.

Euroopa Kohtu hinnang

115 Nagu on meenutatud käesoleva otsuse punktis 90, tuleneb eespool viidatud otsusest kohtuasjas De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg *v.* Ülemamet, et mõiste „abi" on laiem kui mõiste „toetus", kuna hõlmab mitte ainult konkreetseid sooritusi nagu toetus, vaid ka meetmeid, mis erinevas vormis vähendavad ettevõtte eelarvel tavaliselt lasuvaid kulutusi ja seetõttu, olemata toetused selle sõna kitsamas tähenduses, evivad samasugust iseloomu ja toimet.

116 Siit tulenevalt meede, millega ametiasutused annavad teatud ettevõtetele maksusoodustuse, mille saajad on sellega asetatud teiste maksumaksjatega võrreldes soodsamasse majanduslikku seisu, kujutab endast riigiabi ST artikli 4 punkti c tähenduses (vt ka eespool viidatud kohtuotsus Banco Exterior de España, punkt 14).

117 Fakti, et maksusoodustuse saanud ettevõte on eelistatud seisus, võrreldes ettevõtetega, kellele maksusoodustust ei ole antud, ei ole võimalik vaidlustada.

118 Hispaania valitsus väidab siiski, et vaidlustatud meetmed ei ole valikulise iseloomuga, kuna neid kohaldatakse kõigi ettevõtete suhtes automaatselt vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele, mis ei jäta maksuhaldurile mingit kaalutlusruumi soodustatud ettevõtete valikul.

119 Nende põhjendustega ei saa nõustuda.

120 Seadusega nr 43/1995 kehtestatud maksusoodustusest saavad tegelikult kasu ainult teatud kategooria ettevõtted — need, kes tegelevad ekspordiga ja teevad vaidlustatud meetmetes osutatud teatud liiki investeeringuid. See tõdemus on piisav näitamaks, et see maksusoodustus vastab valikulisuse tingimusele, mis on riigiabi mõiste oluline tunnus, nimelt kõnealuse eelise valikuline iseloom (vt riigi poolt ainult rahvuslikele eksporttoodetele antava soodsama rediskonteerimismäära osas eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* Prantsusmaa, punktid 20 ja 21; ekspordikrediidi intresside tagasimakse osas 7. juuni 1988. aasta otsus kohtuasjas 57/86: Kreeka *v.* komisjon, EKL 1988, lk 2855, punkt 8; majanduslikes raskustes olevate suurettevõtete, kellel on eriti suured võlad teatud kategooria võlausaldajate, eelkõige avaliku sektori võlausaldajate ees, erandliku pankrotimenetluse osas eespool viidatud kohtuotsus Ecotrade, punkt 38).

121 Vaidlustatud meetmete valikulise iseloomu kindlakstegemisel ei ole vajalik, et pädevatel siseriiklikel ametiasutustel oleks kaalutlusõigus kõnealuse maksusoodustuse kohaldamisel (vt eespool viidatud 17. juuni 1999. aasta kohtuotsus Belgia *v.* komisjon, punkt 27), kuigi sellise kaalutlusõiguse sisuks võib olla avaliku võimu

pädevus soodustada teatud ettevõtteid või toodangut teiste kahjuks ja seeläbi anda kinnitust riigiabi olemasolule ST artikli 4 punkti c või EÜ artikli 87 tähenduses.

122 Seevastu asjaomase liikmesriigi maksusüsteemi olemus ja majanduslik loogika, mille osaks siseriiklikud meetmed on, võiks põhimõtteliselt vastuvõetavalt õigustada nende erandlikku iseloomu üldiselt kohaldatavate reeglitega võrreldes. Sellisel juhul nimetatud meetmed, kuivõrd need vastavad kõnealuse maksusüsteemi loogikale, ei vasta valikulisuse tingimusele.

123 Selles osas on oluline märkida, et ühenduse õiguse praeguses seisus kuulub otsene maksustamine liikmesriikide pädevusse, kuigi väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad nad seda pädevust teostama ühenduse õigust järgides (vt eriti 14. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-391/97: Gschwind, EKL 1999, lk I-5451, punkt 20) ja järelikult hoiduma sellega seonduvalt kõigist meetmetest, mis võivad kujutada endast ühisturuga kokkusobimatut riigiabi.

124 Igal juhul, et õigustada vaidlustatud meetmeid selle maksusüsteemi olemuse ja loogikaga, mille osaks need on, ei piisa käesolevas asjas kinnitusest, et need meetmed on suunatud rahvusvahelise kaubavahetuse edendamisele. Selline taotlus kujutab endast kahtlemata majanduslikku eesmärki, kuid ei ole kindlaks tehtud, et see eesmärk vastab Hispaanias kehtiva ja kõigi ettevõtete suhtes kohaldatava maksusüsteemi üldisele loogikale.

125 Lisaks on olemas väljakujunenud kohtupraktika, et riigiabi ei defineerita selle põhjuste ega eesmärkide järgi, vaid selle toime põhjal (vt eriti eespool viidatud 12. detsembri 2002. aasta otsust kohtuasjas Belgia *v.* komisjon, punkt 45). Samuti

asjaolu, et vaidlustatud meetmed järgivad kaubandus- või tööstuspoliitika eesmärke, nagu seda on rahvusvahelise kaubavahetuse edendamine välismaal tehtavaid investeeringuid toetades, ei ole piisav, et viia need meetmed välja ST artikli 4 punktis c sätestatud „abi" mõiste alt.

126 Hispaania valitsus ja menetlusse astujad tuginevad samuti võrdse maksustamise põhimõttele, kuna terasetööstusettevõtete väljajätmine seaduse nr 43/1995 artikli 34 rakendusalast tooks kaasa nende diskrimineerimise, võrreldes teiste Hispaania maksuseaduste rakendusalas tegutsevate ettevõtetega, kes vastavad nimetatud sätete kohaselt maksusoodustuse saamiseks ette nähtud tingimustele.

127 Selles osas piisab tõdemusest, et terasetööstusettevõtted, olles allutatud ESTÜ asutamislepingu spetsiifilistele sätetele, ei ole samasuguses seisus kui teised ettevõtted.

128 Eeltoodut arvestades tuleb järeldada, et komisjon ei ole teinud õiguslikku viga, leides, et vaidlustatud meetmetel on valikuline iseloom.

129 Lisaks, võtmaks seisukohta, et nimetatud meetmetele laieneb ST artikli 4 punktis c sätestatud keeld, ei olnud komisjonil, erinevalt EÜ asutamislepingu raames kehtivast nõudest, kohustust näidata, et need avaldavad mõju liikmesriikidevahelisele kaubavahetusele või konkurentsile (21. juuni 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-280/99 P — C-282/99 P: Moccia Irme jt *v.* komisjon, EKL 2001, lk I-4717, punktid 32 ja 33; 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie di Bolzano *v.* komisjon, EKL 2002, lk I-7869, punkt 102, ja eespool viidatud 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas Belgia *v.* komisjon, punkt 75).

130 Eeltoodust järeldub, et kolmanda fakti- ja õigusväite teise osaga ei saa nõustuda ning see tuleb tagasi lükata.

Menetlusse astujate esitatud fakti- ja õigusväited ning argumendid

Asjaosaliste argumendid

131 Baski ametiasutused esitavad kaks täiendavat fakti- ja õigusväidet Hispaania Kuningriigi nõuete toetuseks.

132 Esiteks heidavad nad komisjonile ette, et see on automaatselt, mingeid erilisi põhjendusi esitamata, laiendanud vaidlustatud otsuse kehtivust Baski provintside õigusaktidele, piirdudes vaid märkega, et nimetatud aktid on analoogilised seaduse nr 43/1995 artikliga 34.

133 Selles osas on komisjon teinud vähemalt kaalutlusvea, hoidudes võtmast vastavat seisukohta Navarra autonoomses piirkonnas kehtivate õigusaktide suhtes.

134 Igal juhul oleks antud asjas pidanud pöörama tähelepanu faktile, et vaidlustatud meetmed on osa autonoomsetest maksusüsteemidest, mis omavahel erinevad eelkõige otseste maksude osas.

135 Teiseks ei ole komisjon kaalunud võimalust, et vaidlustatud meetmed on ainult osaliselt käsitatavad abina.

136 Komisjon oleks pidanud täpsustama, millisel määral seaduse nr 43/1995 artiklis 34 ja vaidlustatud meetmete artiklis 43 on tegu riigiabi loomisega ja, kuna see puudutab ettevõtteid, kes üheaegselt tegutsevad terasetööstuses ja muudel aladel, milline on abi osakaal.

137 Oletades, et vaidlustatud meetmed moodustavad riigiabi, heitis Unesid ette ka seda, et komisjon ei ole algatanud menetlust, mis on ette nähtud Hispaania terasetööstuse ümberkorraldamist käsitlevas protokollis nr 10, mis on lisatud aktile Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi ühinemistingimuste ning asutamislepingutesse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 1985, L 302, lk 23, edaspidi „ühinemisakt"). Nimetatud protokolli lisa, pealkirjaga „Toetuste hindamise kord ja kriteeriumid", punktis 7 nimetatud arvamuste põhjal oleks tegelikult olnud võimalik tuvastada, et mitmed siseriiklikud õigussüsteemid sisaldavad vaidlustatud meetmetega analoogilisi reegleid, mida on käesolevani peetud algupäraselt üldisteks meetmeteks ja mida ei saa käsitleda kui avaliku võimu antavat abi.

138 Unesid väidab ühtlasi, et fakt, et riiklikud meetmed kuuluvad ST artikli 4 punkti c rakendusalasse, kuulumata samas ühenduse institutsioonide poolt eelnevalt vastu võetud abikoodeksi abikategooriatesse, ei tähenda, et sel ainsal põhjusel tuleks need meetmed tunnistada kokkusobimatuteks ESTÜ asutamislepinguga, ega seda, et sel põhjusel oleks liikmesriik kohustatud kõnealuste meetmete rakendamise lõpetama.

139 Komisjon on seega ST artikli 95 ulatust ilmselt vääriti mõistnud, jättes kaasamata Euroopa Liidu Nõukogu, kes oleks andnud arvamuse vaidlustatud meetmete võimaliku erandliku heakskiitmise kohta. Kuigi nimetatud artikli alusel otsuse

tegemine kuulub komisjoni kaalutlusõiguse valdkonda, on komisjon ST artikli 8 alusel siiski kohustatud „tagama käesolevas lepingus seatud eesmärkide saavutamise lepinguga sätestatud tingimustel". Seega, kui asjaoludest nähtub, et antud avalik abi on õigustatud asutamislepingu eesmärkidega, oleks komisjon pidanud konkreetselt uurima võimalust kohaldada ST artikli 95 esimest lõiku, põhjendades oma otsust kooskõlas ST artiklitega 5 ja 15.

140 Käesolevas asjas on võimalik heaks kiita seaduse nr 43/1995 artikli 34 kehtima jätmine ESTÜ ettevõtete suhtes, arvestades ST artiklis 2 ja artikli 3 punktides d ja g sätestatud eesmärke. Vaidlustatud otsuses puudub selles osas igasugune majanduslik ja sotsiaalne analüüs.

141 Komisjon esitab esmalt üldisi kaalutlusi kahesuguste moonutuste kohta, mis tekivad ühest küljest erinevate liikmesriikide üldiste õigusnormide erinevustest ja teisest küljest teatud ettevõtete või ettevõtete teatud gruppide soodsamast kohtlemisest liikmesriigis kehtivate üldiste reeglitega võrreldes, ja leiab seejärel, et abi valikuline iseloom ei sõltu asjaolust, kas toetust antakse objektiivsete kriteeriumide alusel. Meede võib tõepoolest olla valikuline, kuigi selle rakendamise kriteeriumid on täiesti selged, objektiivsed ja välistavad haldusorgani igasuguse kaalutlusõiguse selle kohaldamisel.

142 Komisjoni hinnangul piisab käesolevas asjas vaidlustatud meetmete lugemisest, et määrata kindlaks nende erandlik iseloom üldreegli suhtes ja siit tulenevalt ka stimuleeriva maksumeetme selektiivne iseloom, kuna viimane toimib vaid „ekspordiga tegelevate" ettevõtete kasuks. Selline stiimul ei ole üldise iseloomuga meede, mida kohaldataks äriühingute maksustamisel kõigi maksumaksjate suhtes, vaid see puudutab ainult neid, kes arendavad ekspordiga seotud teatud tegevust. Selline stimuleeriv maksumeede loob ilmse eelise selle kasutajatele, asetades nad

majanduslikult soodsamasse seisu, võrreldes teiste maksumaksjatega, nagu need Hispaanias maksukohustuslikud terasetootjad, kellele meede ei laiene, ja teistes liikmesriikides maksukohustuslikud terasetootjad (vt vaidlustatud otsuse põhjenduste punkt 19).

143 Seoses vaidlustatud otsuse kehtivuse väidetava automaatse laiendamisega Baski piirkondlikele õigusnormidele ja Navarra autonoomses piirkonnas kehtivate samalaadsete maksueeliste ignoreerimisega märgib komisjon esiteks, et nimetatud õigusnormidele on vaidlustatud otsuses selgelt viidatud ning nende sarnasus seaduse nr 43/1995 artikliga 34, mis põhiomadustelt on samasugune, lubab tarbetute korduste vältimiseks teha viidet, nagu seda vaidlustatud otsuses on tehtud. Lisaks ei ole Hispaania ametiasutused otsuse vastuvõtmisele eelnenud menetluse jooksul teavitanud komisjoni nimetatud artikliga 34 ja vaidlustatud meetmetega analoogilise ning Navarra autonoomses piirkonnas kohaldatava maksunormi olemasolust. Järelikult on Baski ametiasutuste esiletoodud väidetav kaalutlusviga Hispaania ametiasutuste puuduliku koostöö või hooletuse tagajärg.

144 Teiseks, selle etteheite osas, mis puudutab meelevaldset käitumist või proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist sellega, et komisjon ei ole uurinud asjaolu, et vaidlustatud meetmed võivad ainult osaliselt olla käsitletavad abina, leiab komisjon, et vaidlustatud otsuse toime piiramine kuulub selle täitmise faasi, mille raames Hispaania ametiasutused peaksid iga üksiku ettevõtte kaupa eraldama need investeeringud, mille osas maksusoodustuse kasutamine ei sobi kokku ESTÜ asutamislepinguga.

145 Kolmandaks, ühinemisaktis ette nähtud menetluse väidetava rikkumise osas on etteheited täiesti põhjendamatud, kuna vastavalt ühinemisakti artiklile 52 oli sellele aktile lisatud protokoll 10 kehtiv kolme aasta jooksul alates kuupäevast, mil Hispaania Kuningriik ühines Euroopa ühendustega, ja puudutas ainult Hispaania terasetööstuse ümberkorraldamise kavadega seotud abi.

146 Lõpuks ei vaidlusta komisjon väidet, et tal on ST artikli 95 alusel õigus riigiabi üksikjuhtumite kaupa lubada, kuid nagu ühenduse kohtupraktikast tuleneb, on see pädevus erakorraline ja realiseerub komisjoni äranägemisel. See tähendab, et komisjon on kohustatud selle pädevuse kasutamist põhjendama, ning vastupidi, et tal ei ole mingit kohustust selgitada põhjusi — eriti veel majanduslikke põhjusi — miks ta ei ole kasutanud selle sättega antud õigust üksikjuhtumil abi lubada.

147 Nimetatud pädevuse teostamine allub kahtlemata kohtulikule kontrollile, mis on aga piiratud küsimustega, kas on rikutud asutamislepingu või selle rakendusakti sätteid või on kaalutlusõigust vääralt kasutatud.

148 Lisaks on Unesid asutamislepingu eesmärkidele puudulikult viidanud. Nimetatud eesmärkide hulgas on ST artikli 5 esimese lõigu kolmanda taande kohaselt normaalsete konkurentsitingimuste loomine, säilitamine ja järgimine.

Euroopa Kohtu hinnang

149 Puudutades vaidlustatud otsuse laienemist Baski piirkondlikele õigusaktidele piisab tõdemusest, et Baski ametiasutused ei ole esitanud ainsatki tõendit näitamaks, et seda otsust õigustavad põhjendused seaduse nr 43/1995 artikli 34 osas ei ole ülekantavad nimetatud piirkondlikele õigusaktidele nende eripära tõttu.

150 Asjaolu, et vaidlustatud otsuses ei ole viidatud teatud sarnastele maksunormidele, mida kohaldatakse Hispaania muudes piirkondades, ei sea kahtluse alla selle seaduslikkust.

151 Etteheide, et komisjon ei olnud selgitanud võimalust, et vaidlustatud meetmed on ainult osaliselt käsitatavad abina ST artikli 4 punkti c tähenduses, on faktiliselt põhjendamata, kuna vaidlustatud otsuse põhjenduste punktist 15 nähtub selgelt, et otsus puudutab nimetatud meetmete rakendamist hinnatuna ainult asutamislepingu sätete valguses ja seega ainult ESTÜ ettevõtete suhtes.

152 Selle väite osas, et komisjon ei ole algatanud ühinemisakti protokolli 10 lisas ette nähtud menetlust, piisab tõdemusest, et nagu komisjon on õigustatult märkinud, vastavalt selle akti artiklile 52 oli nimetatud protokoll kehtiv ainult kolme aasta jooksul alates kuupäevast, mil Hispaania Kuningriik ühines Euroopa ühendustega, ning igal juhul puudutas see ainult Hispaania terasetööstusettevõtete ümberkorraldamise kavasid.

153 Lõpuks tuleb ST artikli 95 esimese lõigu rakendamisel tehtud ilmsest kaalutlusveast tuleneva etteheite osas meelde tuletada, et osutatud säte lubab komisjonil selles artiklis sätestatud menetluse kohaselt teha otsuseid, millega lubatakse erandina anda abi, mis on vajalik söe ja terase ühisturu korrapäraseks toimimiseks.

154 Mõne sellise otsusega lubatakse anda täpselt määratletud abi konkreetselt näidatud terasetööstusettevõtetele, teised volitavad komisjoni tunnistama ühisturuga kokkusobivaks teatud liiki abi kõigile ettevõtetele, mis vastavad ettenähtud tingimustele (3. mai 1996. aasta määrus kohtuasjas C-399/95 R: Saksamaa *v.* komisjon, EKL 1996, lk I-2441, punkt 20).

155 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, teostab komisjon seda pädevust, kui ta leiab, et kõnealune abi on asutamislepingu eesmärkide saavutamiseks vajalik. Lisaks eeldab selle loasüsteemi sisemine loogika, et komisjoni üksikakti vastuvõtmiseks

esitab asjaomane liikmesriik taotluse algatada ST artiklis 95 sätestatud menetlus ja alles pärast seda uurib komisjon abi vajalikkust asutamislepingu eesmärkide saavutamise seisukohalt (eespool viidatud 12. detsembri 2002. aasta kohtuotsus Belgia *v.* komisjon, punktid 84 ja 85).

156 Siit tulenevalt, vastupidiselt Unesidi väitele, ei olnud komisjonil käesolevas asjas mingit kohustust omal initsiatiivil algatada enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist ST artikli 95 esimeses lõigus sätestatud menetlust, et selle sätte alusel anda luba vaidlustatud meetmete rakendamiseks.

157 Eeltoodust järeldub, et menetlusse astujate esitatud fakti- ja õigusväited ning argumendid tuleb tagasi lükata.

158 Arvestades eeltoodud kaalutlusi nende kogumis tuleb hagi tervikuna jätta rahuldamata.

Kohtukulud

159 Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude hüvitamist ja Hispaania Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista. Sama kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu kohaselt kannavad menetlusse astujad ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (teine koda)

otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**

2. **Mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.**

3. **Diputación Foral de Álava, Diputación Foral de Vizcaya, Diputación Foral de Guipúzcoa, Juntas Generales de Guipúzcoa, Gobierno del País Vasco ja Unión de Empresas Siderúrgicas (Unesid) kannavad ise oma kohtukulud.**

Timmermans Puissochet Cunha Rodrigues

Schintgen Colneric

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. juulil 2004 Luxembourgis.

Kohtusekretär

R. Grass

Teise koja esimees

C. W. A. Timmermans